

певним чином змінюватися в залежності від соціальних, економічних та політичних змін.

Перспективним напрямком подальшого дослідження може бути виявлення мовленнєвих наслідків етнічних стереотипів щодо слов'ян в англійській мові.

Література

Кацберт Т.Л. Національні стереотипи в англо-німецьких відносинах: лінгвокультурний аспект: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 [Електронний ресурс] / Т.Л. Кацберт; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2008. — 21 с. *Копелев Л. З.* "Чужие" // Одиссей. Человек в истории— М. : Наука, 1994. — С. 8-18. *Махній М.* Етноеволюція. Науково-пізнавальні нариси Чернігів: ЧДПУ, 2009. — 250с. *Крысин Л.П.* Этностереотипы в современном языковом сознании: к постановке проблемы // Философские и лингвокультурологические проблемы толерантно-сти. - Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2003.-458с. *Святюк Ю.В.* Семантика та функціонування етнономінацій у сучасній англійській мові. Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Ю.В. Святюк. *Сорокин Ю.А.* , *Марковина И.Ю.* Этнопсихолінгвістика, Ульяновск: Язык и речь, 1998. - 267 с. *Binkley R. C.* The Common Concept of Public Opinion in the Social Sciences // *Social Forces*.1928.- p.393. *Klenberg O.* Tensions Affecting International Understanding/New York: Social Science Research Council. – 1950. – 232p. *Lippman W.* Public Opinion. – N.Y., 1954. – p.95.

ОНЧУЛЕНКО М.І.
(Чернівецький нац. ун-т)

ДО ЕТИМОЛОГІЇ ДІЄСЛІВ ЗАКЛИКУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

The article tackles the problem of verbs of appeal etymology in English. The issue of Germanic and Romance sources of appeal verbs is explored.

Key words: *etymology, verbs of appeal, Germanic sources, Romance sources.*

Розвиток когнітивної лінгвістики вивів мовця у центр наукової парадигми, що зумовило розробку антропоцентричного підходу до дослідження мовних явищ. Мовна картина світу є результатом пізнання навколишнього світу за допомогою мови. Мовна картина світу представлена різноманітними семантичними полями, які вербалізують різні види концептосфер. Концепт та його концептосфера є сталою величиною, а засоби їх вербалізації – змінними. Відповідно, при відсутності певних одиниць для вираження окремого концепту відбувається запозичення мовних одиниць. Так, при реконструкції концептосфери “appeal” в сучасній англійській мові лише 4 із 18 досліджуваних лексем, які вербалізують дану концептосферу є давньоанглійського походження.

Дослідження етимології та встановлення мови запозичення є одним з актуальних завдань історичної лексикології. Очевидно, що звертання до історичного матеріалу дає змогу встановити семантичну структуру лексеми.

Діахронно-синхронний аспект вивчення одиниць лексичного рівня мови посідає чільне місце в працях В.°Левицький, М.°Полюжин, В. Михайленко, С. Андерсон, В. Виноградов, О. Колесник, Дж.°Сміт, Г. Андерсен, К.°Блом та ін. Проблема походження англійський дієслів розроблялась такими лінгвістами як О. Білінська, Є. Белозерова, Н. Шумова, О. Ройтер, Л. Атчисон, дослідженням семантики англійського дієслова у діахронії займалися О.Н. Трубачова, Е.Г. Шимчук, А. Залізник, Н. Головацька.

Метою нашого дослідження є встановлення етимології дієслів із спільним компонентом “*appeal*” в сучасній англійській мові для виявлення їх вихідних значень і можливих семантичних модифікацій, що могли відбуватися у процесі розвитку мови. Об’єктом нашого дослідження є дієслова з спільним компонентом “*appeal*”. Матеріалом слугували авторитетні лексикографічні джерела: етимологічні, тлумачні словники. Отримані результати аналізу словників були верифіковані в літературних пам’ятках і джерелах давньоанглійського, середньоанглійського та новоанглійського періодів. У роботі використанні *порівняльно-історичний аналіз* – для встановлення етимології дієслів заклик; *прийому зовнішньої реконструкції* – для залучення матеріалу споріднених мов; *прийому внутрішньої реконструкції* – для порівняння етимологічно споріднених дієслів заклик як мовних знаків різних історичних періодів англійської мови; *прийому відносної хронології* – для встановлення послідовності виникнення дієслів заклик у системі дієслів англійської мови. Спільний компонент «заклик» присутній у значеннях таких дієслів, як *adjure, apply, ask, beg, beseech, call, claim, demand, entreat, implore, petition, plead, pray, request, resort to, solicit, supplicate, urge* [Ончуленко 2007, с.252], який уточнює в них лексико-граматичний компонент (компонент «закликати, просити, прохати»), що вирізняється з допомогою більш конкретних компонентів диференціального характеру. Однак у нашому дослідженні ми досліджуємо етимологію найбільш частотних дієслів заклик в англійській мові. Дослідивши етимологію дієслів заклик ми отримали наступні результати (див. Таблиця 1).

Розглянемо детальніше етимологію наведених одиниць із спільним компонентом “*appeal*” в англійській мові.

Етимон дієслова **ask** датується 885 роком [Etymological Dictionary], походить від давньоанглійського (двна) дієслова *ascian/acsian*. *Ascian* в свою чергу походить від давньофрізького (двнфріз) слова *askia*, яке мало значення *to request, demand, ask*. Інші ранні форми лексеми *ask* є двнсакс слово *escon*, давньо-верхньо-германське – *eiscon*, прагерм – *aiskojanan*, латинське – *aeruscare*, старослов’янське *iskati* та санскритське – *icchati*, яке мало значення *to seek*. Однак, всі ці форми дієслова **ask** походять від індоєвропейської основи *aish* (*to wish, desire, seek*) [Whitney 1895, с.337].

Таблиця 1

Етимологія дієслів заклику в англійській мові

№	Дієслово	Словник	Etymological Dictionary Online	Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language	Concise Etymological Dictionary of the English Language	A Short Etymological Dictionary of Modern English	Etymological Dictionary of Modern English
1.	address	двнфранц	двнфранц>середангл	фран>лат	двнфранц	лат	
2.	appeal	двнфранц	двнфранц>лат	двнфранц>лат	лат	франц>лат	
3.	ask	двна	двна	двна	двна	двна	
4.	beg	двна	двнфранц	франц	франц	двнфранц>лат	
5.	beseech	двна	двна	двна	двна	двна	
6.	call	двна	двна	двна	двна	двн\двнсканд	
7.	claim	двнфранц	двфранц>лат	двнфранц>лат	двнфранц>лат	двнфранц>лат	
8.	demand	двнфранц>лат	двнфранц>лат	франц>лат	лат	франц>лат	
9.	exhort	лат	лат	двнфранц>лат	двнфранц>лат	лат	
10.	expostulate	лат	лат	лат	лат	лат	
11.	implore	лат	лат	франц>лат	лат	франц>лат	
12.	petition	двнфранц>лат	двнфранц>лат	середнфранц>лат	двнфранц>лат	лат	
13.	plead	двнфранц>лат	двнфранц	двнфранц>лат	двнфранц	франц>лат	
14.	pray	двнфранц>лат	двнфранц>лат	двнфранц>лат	двнфранц>лат	двнфранц>лат	
15.	request	двнфранц>лат	двнфранц	двнфранц>лат	двнфранц>лат	двнфранц	
16.	solicit	середнфранц>лат	середнфранц>лат	середнфранц>лат	середнфранц>лат	лат	
17.	sue	двнфранц>лат	двнфранц>лат	двнфранц>лат	лат	двнфранц>лат	
18.	urge	лат	лат	лат	лат	лат	

Відповідно до етимологічного словника Бернхарта двна форма *acsian*, розвивається в *axen* в середнангл періоді, а згодом *ax*, як загальноприйнята літературна форма до 1600 і все ще існує в діалектичному мовленні [Barnhart 1995, с.49]. Форма *asken* часто зустрічається в середнангл разом з формами *axen* та *ask* і особливо часто вживається у творах Дж. Чосера, наприклад:

Ic axige me rādes consulo, Ælfc. Gr. 28, 3; Som. 31, 2.

Ic axige percunctor Som. 27, 6

Cōmon corþrum miclum cuman acsian

Ne ascige ic nū ōwiht bi ðam bitran deāþe mīnum

To asken help thee shameth in thyn herte, uf thou noon aske, so soore artow ywoundid...

That Ector hadde him sent to axen reed, if swich a man was worthy to ben deed, woot I nought who; but in a grisly wyse 1700... [Electronic Library]

індєвр aish/ais > прагерм aiskon > двна ascian/acsian > середнангл axen/asken > англ ask

Лексема **demand** походить від лат *demandare*, зі значенням "entrust, charge with a commission" (від de- "completely" + mandare "to order."). В англійську мову воно було запозичене через двнфранц мову на початку 14 століття [Klein 1966, с.421;

Skeat 1927, с.135]. Так, першим значенням цього дієслова в англійській мові було "to request". Наприклад:

Good Doctor Pinch, you are a conjurer;

Establish him in his true sense again,

And I will please you what you will demand. (Shakespeare) [Electronic Library]

лат *demandare* > **двнфранц** *demandeur* > **середнангл** *demaunden* > **англ** *demand*

Лексема **urge** знаходиться на третьому місці за частотністю вживання у сучасній англійській мові. Лексема **urge** походить від лат слова *urgere* яке мало значення "to press hard, push, drive, compel" і була запозичена в англійську мову в 1560 [Barnhart 1995, с.210].

RIVERS My Lord of Gloucester, in those busy days which here you urge to prove us enemies, we follow'd then our lord, our lawful king: so should we you, if you should be our king. (Shakespeare) [Electronic Library]

лат *urgere* > **англ** *urge*

Наступною найбільш частотною лексемою зі спільним компонентом "appeal" є **beg**. Визначення походження даної лексеми становить проблему тому що немає одностайної думки серед лінгвістів, щодо її етимона. Існують різні тлумачення походження лексеми **beg**: 1) від середнангл *bagge, a bag* (тому що бідняки носять сумки); але безперечно це не є вірне пояснення. Таке слово мало б форми **beggen, *begge*, як варіанти *baggen, bagge*, але таких варіантів не існує і не було зареєстровано, і не було зареєстровано такого значення як 'put into a bag' або 'carry a bag', що могло б поєднати поняття 'bag' з 'beg', яке належить середнангл дієслову *baggen*, що зареєстроване з єдиним значенням 'swell out like a bag'; компонент 'put into a bag' є сучасним, а значення 'carry a bag' не існує; 2) з англосаксонського *bedecian, beg* (гот *bidagwa, a beggar*, очевидно від *bidjan* = англосаксонське *biddan*, англійське *bid, ask*); але англосаксонське *bedecian* вживається лише раз, в IX ст., і не існує проміжних форм, щоб поєднати цю лексему з середнангл *beggen*; 3) з двнфлам **beggen, beg*; але такої лексеми не існує; 4) з двнфранц *beg-*, спільна основа *begard, begart, beguard, begar* (середнлат *begardus, beggardus, beghardus*), та *beguin* (середнлат *beginus, begginus, beghinus, beguinus*); 5) дієслово могло утворитися від іменника *beggar* (середнангл *begger, beggere, beggar, beggare*), яке було запозиченою формою двнфранц *begar, begard* [Whitney 1895, с.505-506]. Ми вважаємо ймовірним два варіанти походження лексеми **beg**: 1) від двна слова *bedecian*, яке в свою чергу походить від прагерманського слова **beth*; 2) від двнфранц слова *begart* [Partridge 2006, с.213]. Можлива дата запозичення цього слова 1225 рік [Etymological Dictionary].

Hē bedecað (mendicabit) on sumera, (Hml. A. 9, 230)

Hē wile biddan on sumera . . .'

Hit is swīðe wel be ðæm gecweden ðæt hē eft bedecige on sumera

...iis of lif, for wark mere profitable and more gostly, and helpful to soule, and þerfor it nedip to beg. And to swilk wit, as doctors seyn, is þis verrified of Crist, þat þe Salm seiþ, I am beggar and p ... [Electronic Library]

...e somer, and þer schal not be ȝeuen to him. And if he **beg** wiþ out nede, he doþ vniustly; for to beg, is þe creater to schew þe word or wark or tokun is defaut wanting, and nedip to be releuid, and ask ... [Electronic Library]

1. прагерм *beth-* > двна **bedecian** > середнангл **beggen** > англ **beg**

2. лат **begardus, beggardus, beghardus** > дvnфранц **begard, begart, beguard** > середнангл **beggen** > англ **beg**

Лексема **appeal** була запозичена в англійську мову з лат *appellare*, яке мало значення "to accost, address, appeal to, summon, name". Основним компонентом даної лексеми було "calling to a higher judge or court" а пізніше з'явилися такі компоненти як *address, ask, request* [Klein 1966, с. 93; Weekley 1924, с.39].

But this lies all within the will of God,

*To whom I do **appeal**; and in whose name*

Tell you the Dauphin I am coming on,

To venge me as I may and to put forth

My rightful hand in a well-hallow'd cause. (Shakespeare) [Electronic Library]

лат **appellāre** > дvnфранц **apeler** > середнангл **appelen, apelen** > англ **appeal**

Лексема **address** була запозичена з лат мови (**addīrēctiāre* "make straight") через дvnфранц (*adrecier, adresser, adressier, adresier*). Ядерним компонентом цієї лексеми було "to make straight", а компонент "to direct spoken words (to someone)" зареєстровано в 1490 [Etymological Dictionary].

*And, all my powers, **address** your love and might*

To honour Helen and to be her knight! (Shakespeare) [Electronic Library]

лат **addīrēctiāre* > дvnфранц **adrecier, adresser, adressier, adresier** > середнангл **adressen** > англ **address**

Лексема **implore** походить від лат *implōrāre*, зі значенням "call for help, beseech", його первісне значення в англійській мові було "invoke with weeping" від *in-* "upon" + *plorare-* "to weep, cry out" [Skeat 1927, с.256]. Наприклад:

...avours to prevent the combat, and orders Constant to ask pardon of Yon; but the sons of Renaud **both implore** him to grant them the satisfaction of a duel. Charlemagne consents, and orders the fight to ... [Electronic Library]

*Anointed, I **implore** so much expense of thy royal sweet breath as will utter a brace of words. (Shakespeare) [Electronic Library]*

лат **implōrāre* > середнфранц **implorer** > англ **implore**

Лексема **beseech** походить від двна слова *besēcan*: *be-* + *sēcan* зі значення *to seek* (*sēcan* походить від прагерм слова **sokjanan* яке в свою чергу від індоєвр основи **sag-*), в середньо англійський період воно трансформується в *bisecen/bisechen/besechen* зі значенням "to beseech, beg urgently" і є похідним від таких слів як *be-* + *secen* "to seek". На ранньому етапі розвитку новоанглійського періоду існували дві форми написання цієї лексеми: *beseek* та *beseech*, однак у сучасній англійській мові залишилась форма *beseech*. Ймовірна дата запозичення цього слова 1175 рік [Klein 1966, с. 166; Partridge 2006, с. 239; Skeat 1927, с. 46].

двна *besēcan* > середнангл *bisecen/bisechen/besechen* > англ

beseek/beseech

Лексема **claim** індоєвр походження (основа **kla*) була запозичена в англійській мові (*claimen, cleimen, clamen*) з днфранц мови (*clamer*) яке в французьку мову прийшло з латинської (*clāmāre*) [Whitney 1895, с.1022].

Наприклад:

*Sweet York, begin: and if thy **claim** be good, the Nevils are thy subjects to command. (Shakespeare) [Electronic Library]*

*I **claim** her not, and therefore she is thine. (Shakespeare) [Electronic Library]*

індєвр *kla > лат clāmāre > днфранц clamer > середнангл claimen > англ claim

Лексема **pray** походить з латини (*precārī "ask earnestly, beg"*) і було запозичене в англійську мову через днфранц мову (*preier*) в 1290 році і мало такі компоненти як "*ask earnestly, beg*" а також "*pray to a god or saint*". Індоевр основа **perek/*prek/*prk* [Barnhart 1995, с.549].

*þerfore I **pray** to ꝥow, haste þat ꝥe wer comen,*

Bi þis is Acres now biseged, or alle nomen. (Wycliffe, John) [Electronic Library]

*But first I **pray** yow, of youre curteisye,*

That ye narette it nat my vileynye,

Thogh that I pleyntly speke in this mateere

To telle yow hir wordes and hir cheere,

Ne thogh I speke hir wordes proprely. (Chaucer) [Electronic Library]

Even for that I thank you:

*Therefore, I **pray** you, lead me to the caskets*

To try my fortune. (Shakespeare) [Electronic Library]

лат precārī > днфранц preier > середнангл preien/ preyen > англ pray

Лексема **request** належить до групи дієслів закликати які були запозичені в англійську мову з латини (*requīsīta "a thing asked for"*) через французьку (*requester*). Перші письменні згадки цього дієслова в англійській мові датуються 1533 роком [Barnhart 1995, с. 602; Klein 1966, с. 1331].

'But, lady, if your maid may be so bold,

*She would **request** to know your heaviness.' (Shakespeare) [Electronic Library]*

*This liberty is all that I **request**... (Shakespeare) [Electronic Library]*

лат requīsīta > днфранц requester > середнангл requeest/requeste > англ request

Plead походить з лат (*placitāre*) і було запозичене в англійську мову (*pleden/plaiden*) з днфранц (*pleider, plaidier* зі значенням "*agreement, discussion, lawsuit*"). Компоненти "*request, beg*" були вперше використані в 1390 році [Skeat 1927, с.397].

*...se my self of the murther of these my louing parents: alas! I cannot excuse my selfe, neither can I **plead** ignoraunce that I knew not that my departure would be the finishing of my parentes ioyes, and ... (Caxton, William, ca. 1422-1491)*

Suffolk's imperial tongue is stern and rough,

*Used to command, untaught to **plead** for favour. (Shakespeare) [Electronic Library]*

лат *placitāre* > **двнфранц** *pleader/plaidier* > **середнангл** *pleden/plaiden* > **англ** *plead*

Лексема **call** походить від двна *ceallian* зі значенням *cry out, shout* або менш вживаного слова *clīpian* (*clīpigan, pl. clīpīaþ*), яке мало значення *make a vocal sound, call, address, invoke*. В двна період слова *ceallian, clīpian* були замінені двнісланд *kalla* яке походить від прагерманського **kallojanan* похідне від індоєвр основи **gol-/gal* [Klein 166, с.224].

Ongan [MS. ongean] ceallian ofer cald wæter Byrthelmes bearn - the son of Byrthelm began to shout across the cold river. (Byrht. Th. 134, 28; By. 91.)

We clīpīaþ to ælcum þinge - we address everything, (Ælfc. Gr. 7; Som. 6, 25.)

1. двна *ceallian/clīpian* > **середнангл** *callen* >

2. прагерм **kallojanan* > **двнісланд** *kalla* > **середнангл** *callen* >

Лексема **expostulate** – дієслово, що походить з латинської мови *expostulāre/expostulāt* (*ex* – підсилюючий префікс + *postulare* "to demand") зі значенням "to demand urgently, remonstrate" [Klein 1966, с.564; Skeat 1927, с.176].

My liege, and madam, to expostulate

What majesty should be, what duty is,

Why day is day, night night, and time is time,

Were nothing but to waste night, day and time. (Shakespeare) [Electronic Library]

лат *expostulāre/expostulāt* > **англ** *expostulate*

Лексема **petition** походить від латинського слова *petitiō/petitiōn* (*a request, solicitation*) і було запозичене в англійську мову з двнфранц (*petition/peticiun*). Перші письмові згадки цього дієслова датовані 1607 роком [Barnhart 1995, с.573].

лат *petitiō/petitiōn* > **двнфранц** *petition/peticiun* > **середангл** *peticioun/peticion* > **англ** *petition*

Лексема **exhort** була запозичена в середнангл з французької (*exhorter*). Однак за походженням дана лексема є латинською *exhortārī* (від *ex-* *lex-* + *hortari*, що означало *to incite, urge*). Лексема була запозичена в 1384 р [Weekley 1924, с.296].

Tell Kent from me, she hath lost her best man, and exhort all the world to be cowards; for I, that never feared any, am vanquished by famine, not by valour. (Shakespeare) [Electronic Library]

лат *exhortārī* > **двнфранц** *exhorter* > **середангл** *exhorten* > **англ.** *exhort*

Дієслово **solicit** походить від латинського слова *sollicitāre* - "to disturb, rouse," і було запозичене з двнфранц мови (*soliciter*) в 1422 [Skeat 1927, с.500].

Daughter, remember what I told you: if the prince do solicit you in that kind, you know your answer. (Shakespeare) [Electronic Library]

лат *sollicitāre* > **двнфранц** *soliciter/solliciter* > **середангл** *soliciten* > **англ.** *Solicit*

Лексема **sue** також латинського походження (*sequere/sequire*) і була запозичена через двнфранц мову (*suir/sivre/sivir*). Одним з основних

компонентів цього слова є "start a lawsuit against" яке було вперше зареєстроване в 1300 році [Barnhart 1995, с.672].

We were not born to sue, but to command ... (Shakespeare) [Electronic Library]

To sue his livery and beg his peace, with tears of innocency and terms of zeal, my father, in kind heart and pity moved ... (Shakespeare) [Electronic Library]

лат	sequere/sequire	>	двнфранц	suir/sivre/sivir	>	середангл
<i>siwen/suwen/suen/sewen > англ sue</i>						

Етимологічний аналіз розвитку дієслівної лексики зі спільним компонентом «заклик» показує, що їх склад формувався, судячи з наявних джерел протягом 9-16 століть. Склад лексем бере початок від романських і загально германських основ. Більша кількість лексем зі спільним компонентом «заклику» в англійській мові походять з латинської мови і були запозичені через французьку мову. До них відносяться такі лексеми як appeal, address, adjure, implore, claim, demand, expostulate, petition, plead, pray, request, solicit, sue, exhort, urge. А такі лексеми як ask, beg, beseech, call походять з давньоанглійської або середньоанглійської мови.

Література

- Маковский М.М. Что такое этимология // ИЯШ – 1986. - №1. – С. 13-20.
- Ончуленко М.І. Ядро і периферія лексико-семантичного поля дієслів заклику // Актуальні проблеми германської філології в Україні та Болонський процес: Матеріали II Міжнародної наукової конференції (20-21 квітня 2007 року). – Чернівці: Книги XXI, 2007. – С.250-253.
- Прохоров В.Ф., Фадеева Т.Н. Семантико-этимологическая комбинаторика: перспективы и принципы нового научного направления в изучении языка // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Вып. 2. – Запорожье: ЗГУ, 1995. – С. 64-67.
- Трубачев О.Н. Реконструкция слов и их значений // ВЯ. – 1980. - № 3. – С. 3-14.
- Черных П.Я. Введение // Историко-этимологический словарь современного русского языка. - Т.1. – М.: Рус. яз., 1994. – С. 8-18.
- Bosworth J. Anglo-Saxon Dictionary. – An Electronic Application on the CD-ROM. Version 0.2b. Electronic Library: Treasures of World Literature. – CD-ROM, Moscow, 2000.
- Etymological Dictionary Online. - <http://www.etymonline.com>.
- Hornby A.S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. – London, 1995. – 1430 p.
- Klein E. A Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language. – Amsterdam: Elsevier Publishing Company, 1966. – 1778 p.
- Lieberman A. An Analytical Dictionary of English Etymology: an introduction / Anatoly Liberman; with the assistance of J. Lawrence Mitchell. – Minnesota: University of Minnesota Press, 2008. – 360 p.
- Millward C.M. A Biography of the English Language. – Boston: Saunders College Publishing, 1989. – 386 p.
- New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language. – Lexicon Publication Inc, 1993. – 1687 p.
- Partridge E. Origins. A Short Etymological Dictionary of Modern English / E. Partridge. – L., N.Y.: Routledge, 2006. – 2123 p.
- Skeat W.W. Concise Etymological Dictionary of the English Language. – Oxford: OUP, 1927. – 688 p.
- The Barnhart Concise Dictionary of Etymology / Ed.by Robert K.Barnhart. – New York: Harper

Collins publ., 1995. – XXI, 916 p. The Oxford Dictionary of English Etymology, edited by C.T.Onions. – Oxford: Clarendon Press, 1966. – 1026 p. *Weekley E.* Etymological Dictionary of Modern English. – N.Y.: E.P. Dutton and Company, 1924. – 984 p. *Whitney W.D.* The Century Dictionary: an Encyclopedic Lexicon of the English Language. – New York: The Century Co., 1895. – 882 p.

ПАНОВА Я.Е.

СЧИСЛЯЕМЫЕ/НЕСЧИСЛЯЕМЫЕ ИМЕНА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ СОВРЕМЕННОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА С ПОЗИЦИЙ ТРАДИЦИОННОГО И КОГНИТИВНОГО ПОДХОДОВ

The article deals with the parameters of modern English countable and uncountable nouns within the framework of traditional and cognitive linguistic paradigms. The interdependency of gramatical and cognitive conceptualization processes is explored.

Key words: *countable noun, uncountable noun, gramatical form, conceptual categorization.*

В современной англистике существует значительное число детальных классификаций адъективной и глагольной лексики (см. обзор [Елисеева 1982, с. 163—165]), в то время как в частеречном классе имен существительных исследователи выделяют лишь группировки самого общего плана, а именно, лексико-грамматические классы (имена существительные собственные/ нарицательные; счисляемые/несчисляемые; одушевленные/неодушевленные) и разряды (конкретные, вещественные, собирательные и отвлеченные) [Бондарко 2009, с. 22]. Такое положение вещей имеет свое объяснение. Задолго до появления первых когнитивно ориентированных лингвистических исследований О. Есперсен отмечал, что глаголы и имена прилагательные обозначают «одно-единственное свойство» [Есперсен 1958, с. 82], а имена существительные «включают в себя много характерных черт; по ним слушатель узнает лицо или предмет, о котором идет речь» [там же]. Так, например, имя существительное *table* обозначает объект, который можно охарактеризовать по таким признакам, как форма, размер, материал, цвет, функциональное предназначение, цена и пр. Этот набор признаков имени существительного (или его признаковый кластер [Рахилина 2000, с. 67]) не является жестким: при отсутствии одного или даже нескольких из них объект, обозначаемый этим словом, не утрачивает своей денотативной определенности. В целом, «существительные применимы к меньшему числу предметов, чем прилагательные» [Есперсен 1958, с. 82], что на языке логики означает, что содержание имен существительных, определяемое числом их признаков, шире, чем имен прилагательных, а объем, зависящий от числа соотносимых с ними